

Motion till riksdagen 2009/10:Sf1

av **Gunvor G Ericson m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2008/09:219

Utjämnat värde för buffertfonden vid beräkning av balanstalet

Sammanfattning

Regeringen har föreslagit en ändring i 1 kap. 5 a § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension för att förändra beräkningen av balanstalet, den s.k. bromsen, inom ålderspensionssystemet. Förändringen innebär att balanstalet beräknas som ett medelvärde av de tre senaste årens redovisade marknadsvärde för buffertfonden i stället för att som i dag utgå ifrån marknadsvärdet vid en enda tidpunkt. Syftet är att utjämna konjunkturberoende skillnader i pensionsutbetalningarna. De flesta remissinstanser avstyrker förslaget.

Miljöpartiet de gröna avstyrker propositionen av flera skäl. Vi tar, till skillnad från partierna i pensionsuppställningen, allvarigt på de brister i den nya konstruktionen som påpekats av flera tunga remissinstanser. Vi ställer oss positiva till ambitionen att mildra effekterna av konjunkturedgången men menar att det finns mer effektiva åtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärerna. En höjd nivå på garantipensionen vore en mer effektiv och snabbverkande åtgärd för att förbättra den ekonomiska situationen för de pensionärer som behöver det bäst.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår förslaget om att använda ett utjämnat värde för buffertfonden vid beräkning av balanstalet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att vidare utreda behovet, och utformningen, av eventuella förändringar i pensionssystemets utformning.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Pensionssystemet följer den samhällsekonomiska utvecklingen. När inkomstutvecklingen är god får pensionärer och de som tjänar in pension ta del av den positiva utvecklingen. Det innebär även att pensionärer och pensionssparare är med och bär konsekvenserna när den samhällsekonomiska utvecklingen är sämre. Det bakomliggande syftet med detta är att pensionerna ska följa inkomstutvecklingen i Sverige, underskott ska hanteras när de uppkommer och skulder inte ska vältras över på framtida generationer.

Pensionssystemet är konstruerat för att automatiskt hantera eventuella underskott i systemet. Detta görs genom den automatiska balanseringen. Den innebär att regeringen årligen fastställer ett balanstal, som är ett mått på förhållandet mellan systemets tillgångar och skulder ($\text{balanstal} = (\text{avgiftstillgång} + \text{buffertfond}) / \text{pensionsskuld}$). Om skulderna överstiger tillgångarna aktiveras den automatiska balanseringen, och indexeringen av pensioner och pensionsrätter kommer därmed under en period att ske genom ett annat index, ett s.k. balansindex. Balansindex kan enkelt beskrivas som en produkt av balanstalet och inkomstindex och styrs således av båda dessa faktorer.

Syftet med den föreslagna förändringen i beräkningen av balanstalet är jämnare pensionsutbetalningar över konjunktursvängningar. Vi i Miljöpartiet ställer oss självklart positiva till ambitionen att mildra effekterna av konjunkturedgången. Vi menar emellertid att förslaget i propositionen är alldeles för dåligt underbyggt. Därför avstyrker vi propositionen och yrkar på att förslaget ska utredas noggrannare.

Vi tycker att det är anmärkningsvärt att partierna i pensionsuppörelsen väljer att så tydligt gå emot remissinstansernas rekommendationer. Vi ser, till skillnad från partierna i pensionsuppörelsen, allvarligt på de brister i den nya konstruktionen som påpekats av flera tunga remissinstanser, däribland Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten (PPM), Riksgälden samt Andra och Tredje AP-fonderna.

Alla instanser är samstämmiga om att konsekvenserna av förslaget är otillräckligt belysta. Flera instanser, däribland Försäkringskassan som utrett förslaget, konstaterar att det nya balanstalet har en begränsad utjämnande effekt på pensionsutbetalningarna och att det nya förslaget kan ge en låg nivå på pensionerna under en längre tid än vad som hade varit fallet med den nuvarande utformningen. Tredje AP-fonden slår fast att man i stället för att göra förändringar i balanstalet bör överväga alternativa åtgärder utanför pensionssystemet. Riksgälden och PPM m.fl. pekar på en ökad risk för att buffertfonderna töms. En annan invändning är att en utjämning kan påverka inkomstpensionens fördelning mellan ålderskullar, där dagens pensionärer får ut förhållandevis mer av systemet och där framtida generationer får betala priset för detta.

Bromsen i pensionssystemet utformades just för att hantera en ekonomisk nedgång som den som vi upplever i dag. Därför kan det knappast komma som en överraskning för någon att bromsen nu slår till. Att i detta läge göra brådskande förändringar i pensionssystemet är ett kortsiktigt sätt att blidka opin-

Fel! Okänt namn på

ionen snarare än att ta ansvar för den ekonomiska situationen för dagens och framtidens pensionärer.

Pensionärerna är en utsatt grupp i det borgerligt styrda samhället även om balanstalet ändras. En förändring i balanstalet innebär att det ekonomiska tappet på kort sikt inte blir lika stort för den grupp pensionärer som har inkomstrelaterad pension eller tilläggs pension. Vid en pension på 12 000 kr per månad minskas summan med 460 kr per månad (3,8 %) om pensionsystemet får gälla enligt tidigare beslut. Med den föreslagna ändringen blir sänkningen 275 kr per månad (2,3 %). 2009 ökade dock summan med 4,5 %.

Garantipensionssystemet, som beräknas utifrån konsumentprisindex (KPI), berörs inte av detta. Garantipensionen kommer att bli sänkt nästa år när KPI, och därmed basbeloppet, räknas ned. För de ca 760 000 garantipensionärerna innebär det en sänkning med mellan 0,9 och 3 %, beroende på hur stor tilläggs pension de har. För de allra fattigaste pensionärerna med endast garanti-pension innebär detta ett stort avbräck.

Miljöpartiet vill ha en ansvarsfull ekonomisk politik. Därför vill vi höja grundnivån i garantipensionen i stället för att satsa på ogenomtänkta tekniska förändringar i pensionssystemet. Miljöpartiets förslag ger störst effekt för dem med låg pension och även för ensamstående. Det innebär att vårt förslag särskilt gynnar kvinnor. Av samtliga individer som är över 65 år och har en inkomst under 80 000 är 80 % kvinnor.

Till detta lägger vi ett reformförslag om en höjd skälig levnadsnivå för pensionärer med 1 200 kr per år och en höjd andel av bostadskostnaden från 93 till 94 % vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer. Dessa reformer gynnar långt fler, och mer utsatta, pensionärer än en förändring av balanstalet.

Stockholm den 17 september 2009

Gunvor G Ericson (mp)

Ulf Holm (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Jan Lindholm (mp)

Mats Pertoft (mp)